

Asia: LVM/1770/03/2016

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi maantielain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esityksestä

HE maantielain muuttamisesta

Maantielain muutoksella toteutetaan maakuntauudistuksen mukaisesti valtion tienpidon tehtävien siirto maakunnille. Valtio omistaa jatkossakin maantiet sekä vastaa niiden tienpidon kustannuksista. Maanteiden käyttö on maksutonta. Uusina asioina laissa määritellään maanteiden luokittelu palvelutasoon perustuen sekä lakia laajennetaan koskemaan valtakunnallista ja maakunnallista liikennejärjestelmäsuunnittelua.

Maakunnat ja alueellinen tienpito

Jatkossa alueellisesta tienpidosta vastaavat maakunnat valtion ohjauksessa. Maanteiden omistajuus, rahoittaminen ja tienpidon ohjaus säilyvät edelleen valtion tehtävinä.

Maakunnat ja valtiota edustava liikennevirasto tekevät vuosittain sopimuksen, jossa määritellään tarkemmin tienpidon tehtävien hoitaminen. Sopimuksissa liikennevirasto kohdentaisi rahoituksen jokaiselle maakunnalle ja tekisi rahoitusvaraukset maakuntien muodostamien yhteistyöalueiden käyttöön. Osa perusväylänpidon rahoituksesta varattaisiin valtakunnallisiin tehtäviin ja ennakoimattomiin tarpeisiin.

Maakunnat voisivat muodostaa enintään yhdeksän yhteistyöaluetta alueellisen tienpidon tehtävien hoitamiseen. Nykyiset ELY-keskukset hoitavat tienpidon kilpailuttamiseen ja hankintaan liittyvät tehtävät neljällä yhteistyöalueella. Esityksessä todetaan, että rahoituksen kohdentaminen nykyistä useampiin hallinnollisiin yksiköihin voi johtaa kus-tannusten kasvuun. Aikaisemmalla toimintojen

keskittämällä on saavutettu 20-25 prosentin tehostuminen sekä mahdollistettu vahva asiantuntemus. Uudistuksen riskinä nähdään kehityksen kääntyminen vastakkaiseen tehottomampaan suuntaan.

Esityksen mukaan vuoden 2019 perusväylänpidon rahoituskehys on 915 miljoonaa euroa, joka on 60 miljoonaa vähemmän kuin vuonna 2017. Tästä maakunnille tienpitoon kohdennettava rahoitus olisi 425 miljoonaa euroa, joka on nykyistä alempi ja johtaa tieverkon kunnon heikentymiseen.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK katsoo, että hallituksen esityksen mukaisesti on välttämätöntä säilyttää tieverkon omistajuus valtiolla ja varmistaa lakitasoisesti ohjaus- ja sopimusmenettelyt sellaisiksi, että tieverkon yhtenäisyys ja liikenneolosuhteiden ennakoitavuus säilyvät valtakunnallisesti. Pitkien tieyhteyksien yhtenäinen palvelutaso on tehokkaan yrityslogistiikan ja henkilöliikennepalveluiden järjestämisen edellytys. Maakuntakohtainen optimointi ja varojen kohdentaminen saattaisi johtaa erilaisiin liikenneolosuhteisiin, joista olisi haittaa liikenteen sujuvuudelle ja turvallisuudelle.

Uudistuksessa tulee varmistaa, etteivät hallinnolliset kustannukset kasva eikä saavutettuja tienpidon kustannustehokkuuksia menetetä ja siten kiihdytetä tiestön kunnon heikkenemistä. Liikenneväylien rahoitusta on lisätty kuluvalle hallituskaudella yhteensä noin 600 miljoonalla eurolla. Liikenneväylien kunnon heikentyminen on saatu pysäytettyä. Tulevalla hallituskaudella tätä lisärahoitusta on jatkettava ja varmistettava, että hallinnolliset uudistukset osaltaan parantavat tienpitoon käytettävien resurssien tehokkuutta.

Runkoverkkojen ja palvelutasojen määrittely

Liikenne keskittyy pääteiden runkoverkoille, jolloin niiltä edellytetään korkeampaa palvelutasoa. Runkoverkoilla on myös suurin raskaan liikenteen osuus. Esityksessä liikenne- ja viestintäministeriö veloitettaisiin päättämään miltä osin päätiet kuuluisivat valtakunnallisesti merkittävään runkoverkkoon. Runkoverkoille määriteltäisiin yhtenäinen ja korkea palvelutaso, josta hyötyisi erityisesti pitkämatkainen raskas liikenne ja henkilöliikenne. Muille pääteille ja maanteille palvelutaso määriteltäisiin asiakastarpeiden ja liikenteellisen merkityksen perusteella.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kannattaa esitystä ja osallistuu mielellään runkoverkkojen ja muiden maanteiden kriteerien ja palvelutasojen määrittelyyn.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnittelu

Liikenneverkkojen kehittämisen pitkäjänteinen tarkastelu on erittäin tervetullut uudistus yritystoiminnan näkökulmasta. Yrityksille on hyödyllistä tietää millä periaatteilla ja linjauksilla liikenneväyliä kehitetään pitkällä aikavälillä ja sillä on merkitystä myös yritysten liikennöinnin suunnitteluun ja investointeihin. Liikenne ja logistiikka ovat oleellinen osa yritystoimintaa ja erityisen merkittävä kilpailutekijä ulkomaankaup-paa käyville yrityksille Suomen sijainnin ja ilmasto-olosuhteiden vuoksi.

Varsinkin palvelutasoa nostavat väyläinvestoinnit vaativat vuosikausien suunnittelua sekä useiden hallituskausien ajan rahoitusta, joten niiden tarkastelu on luonnollista ulottaa 10-12 vuoden aikajänteelle. Myös EU-rahoituksen hyödyntäminen voi tulla suunnitelmallisemmaksi samoin kuin niiden liikenneverkkojen palvelutasojen toteutta-minen, joista on säädetty EU-asetuksissa. Ulkomaankaupan reittien kehittäminen on yhteiseurooppalaista valmistelua ja siihen vaikuttaa naapurimaiden suunnitelmat ja hankkeet. Näiden tahdistaminen ja edistäminen ovat pitkäjänteisyyttä vaativia valtion tehtäviä.

Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetään pitkän tähtäimen tavoitteet liikenteelle sekä rahoitus ja toimenpideohjelma 10-12 vuodeksi. Suunnitelmalla vahvistetaan liikenteen ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista. Suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan hallituskausittain. Suunnitelman valmistelusta vastaa liiken-ne- ja viestintäministeriö ja se valmistellaan avoimessa yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK pitää esitettyä liikennejärjestelmä-suunnittelun säätämistä maantielaissa erittäin kannatettavana ja erityisesti sen aikajänteeseen ulottamista riittävän pitkälle 10-12 vuodelle. Elinkeinoelämä tarjoaa laajan yritys- ja toimialakentän näkemyksen valmistelun tueksi ja on valmis osallistumaan suunnitteluun.

Alueellisista liikennejärjestelmäsuunnitelmista vastaavat maakunnat ja ne voidaan tehdä myös laajempina kokonaisuuksina yhteistyöalueiden puitteissa. Liikennevirasto tuo maakunnalliseen liikennejärjes-telmäsuunnitelmaan ratojen ja vesiväylien näkökulman. Liikenneviraston tulee myös huolehtia päätieverkon valtakunnallisesta näkemyksestä alueellisissa suunnitelmissa. Maakunnallisten suunnitelmien laatiminen avoimesti ja alueen yritysten kanssa voi osaltaan parantaa koko liikennöinnin ja tienpidon tehokkuutta ja laatua.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Jouni Hakala

Johtaja

Huomionne lain 1 lukuun Yleiset säännökset

-

Huomionne lain uuteen 1 a lukuun Liikennejärjestelmäsuunnittelu

-

Huomionne lain uuteen 1 b lukuun Valtion ja maakunnan välinen suhde

-

Huomionne lain 2 lukuun Maantien suunnittelu

-

Huomionne lain uuteen 9 lukuun Maakuntaudistuksen voimaanpanoon liittyvät siirtymäsäännökset

-

Huomionne lain muihin lukuihin (luvut 3-7)

-

Muut huomiot

-

Hakala Jouni
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Haapasalo Tiina
Elinkeinoelämän keskusliitto EK - Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka